

Konoplani

GLASILO KOLEKTIVA INDUPLATI JARŠE

ŠT. 3 - XII

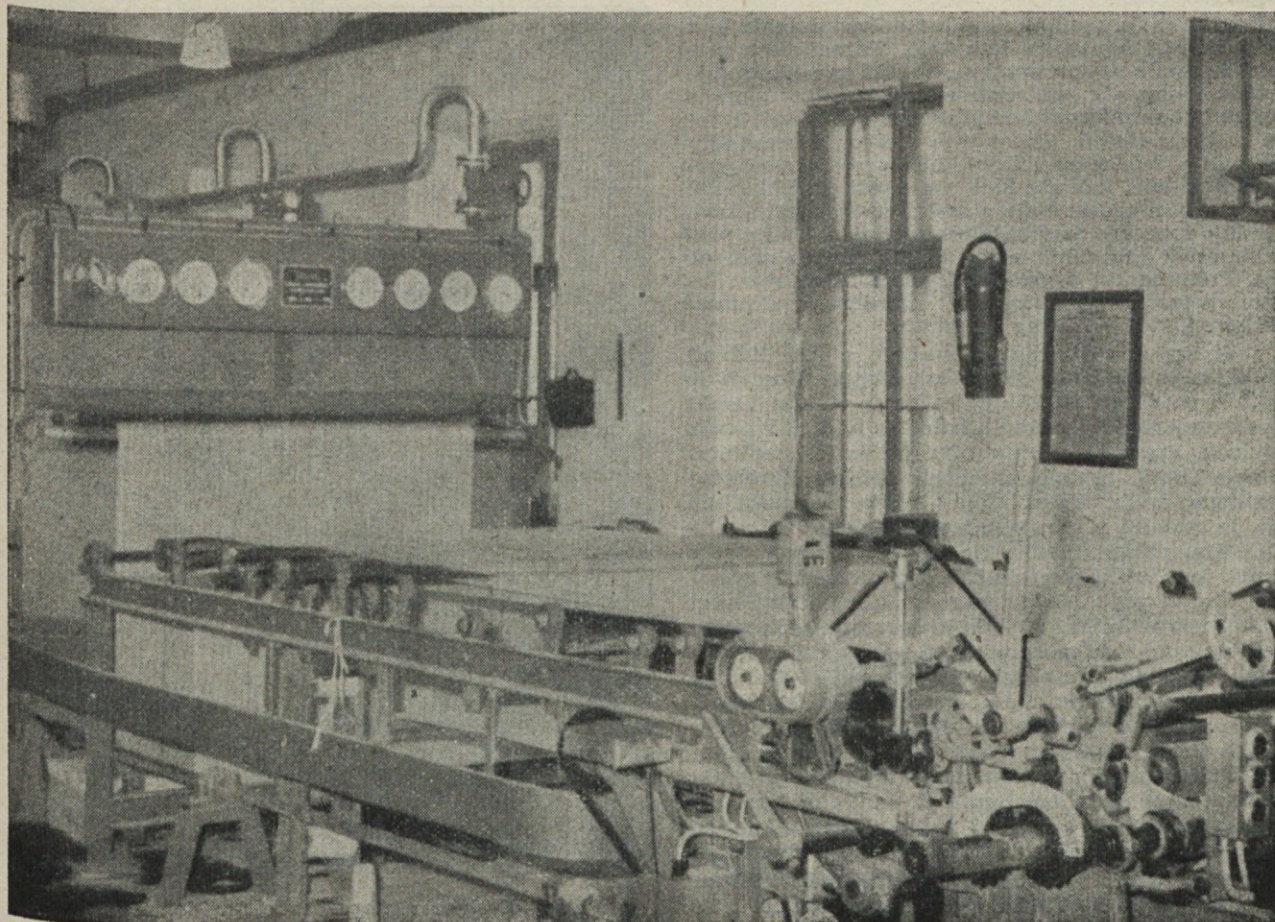
MAR. 1963

CENA 20 DIN

VSEBINA:

- S. ing. Bergant: Kako smo delali v letu 1962
F. dr. Jerovec: Finančni rezultati v letu 1962
A. Gnidovec: Pregledali smo uspehe podjetja
F. Rebernik: Novosti v pravilniku o delitvi OD — Izvoz v januarju 1963
K. Marine: Nova organizacijska shema
M. dr. Sircelj: Zobna ambulanta v letu 1962
J. Mavko: Nabava in prodaja v januarju
L. Zabukovec: Januar 1963 — proizvodnja pod planom
- F. Bergles: Letna skupščina DITTS Jarše
M. Vidmar: S seje IO sindikalne podružnice
E. Rojc: Naš Jože gre v pokoj
A. Žibert: Delo »Partizana« v zimskem času
— Iz ekonomskih enot
— Za smeh in razvedrilo
— Personalne izpremembe
— Spored »Kina Induplati«
- Izdaja v 900 izvodih kolektiv tovarne Induplati. Odgovorni urednik Jože Klešnik. Natisnila in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani

*Rekonstruirani
škrobilni
stroj
v pogonu*

Kako smo delali v letu 1962

Člani CDS pazljivo spremljajo proizvodne rezultate v letu 1962

Celotna proizvodnja v letu 1962 ni potekala tako, kakor smo si predstavljali v začetku leta, ko smo si postavljali svoje planske naloge. Že takoj na začetku pa moramo poudariti, da ni bila naša krivda, če delo ni potekalo tako kakor bi moralo. Venomer so nastajale težave in problemi, tako glede nabave kvalitetnih surovin, kakor glede nabave rezervnih delov za naš iztrošeni strojni park. Če pregledamo delo po posameznih oddelkih, vidimo, da svojih planiranih nalog niso dosegli.

Predilnica je svojo proizvodno nalogo dosegla le z 90,6 % ali 92,4 % napram letu 1961. Kapacitete v predilnici so ostale neizpremenjene. Vzroki za nedoseganje planskih nalog tiče predvsem v nezadostni preskrbi s kvalitetnimi surovinami konopljenega, kakor tudi lanenega kratkega vlakna. Konopljeno vlakno, katerega smo prejeli v letošnjem letu, je bilo precej izpod povprečja kvalitete, kakršne smo prejeli pretekla leta. Delni vzrok za nedoseganje planskih nalog v predilnici, pa je bilo namerno zaviranje proizvodnje v mokri predilnici, vsled prevelikih zalog lanene mokro predene preje. Proizvodnost v predilnici, pa je kljub vsem težavam porasla za 10 kg na zaposlenega delavca. (3150 kg v l. 1961 = 3160 kg v l. 1961.)

Tudi tkalnica s svojo proizvodnjo v letu 1962 ni zadovoljila postavljenim planskim nalogam. Dosegla je le 97,2 % po m² ali 100,3 % po zatkanih votkih. Vzroki za neizpolnjevanje planiranih nalog so tudi tu v slabih surovinah. Popolnoma razumljivo je, da če predilnica ni imela dobrih surovin, ni mogla izdelati kvalitetne konopljene preje. Vsled slabe kvalitete konopljene preje, je tkalnica v letu 1962 izgubila 280 000 m² proizvodnje konopljenih tkanin. Na znižanje proizvodnje v tkalnici, je v veliki meri vplival tudi zastarel in obnemogel strojni park. Vedeti moramo, da je iztrošenost naših strojev v tkalnici 82 % in je dobro, da se še toliko naredi na njih. V ta namen so tudi samoupravni organi sprejeli sklep, da se zastareli in obnemogli strojni park postopoma zamenjuje z novimi avtomatskimi stroji. Problem zase je tudi nabava kvalitetne bombažne preje. Zaradi kritične situacije z bombažem v predilnicah, iste uporabljajo bombaž različnih provenienc, kar povzroča neenakomerno barvo bombažne preje. Taka kvaliteta bombažne preje je vzrok za proge, ki nastajajo po osnovi. Tako blago pa ne more v promet kot regularno.

Oplemenitilnica je v letu 1962 predelala 4 590 912 tm tkanin, kar je za 408 776 tm več kakor v letu 1961. To

povečanje proizvodnje se je doseglo zato, ker smo delno delali v treh izmenah, poleg tega pa so bili nabavljeni tudi novi barvalni stroji. Proizvodnja oplemenitilnice bi bila lahko še večja in kvalitetnejša, če bi imeli razpenjalni sušilni stroj, po katerem se kaže vsak dan večja potreba.

Tiskarna je kljub težavam, ki so se pojavljale med letom v proizvodnji, svojo proizvodno nalogo zadovoljivo izpolnila. Tudi v tiskarni je nastal v proizvodnji umetno narejen zastoj, zaradi prevelikih zalog tiskarnega platna in slabega plasmata na tržišču. Stremeti bomo morali za tem, da bo tisk v naši tiskarni kvalitetnejši, vzorci pa privlačnejši za kupca.

Konfekcija je v letu 1962 izdelala 432 723 konfeksioniranih kosov in raznih garnitur, v katerih je od 4—12 kosov različnih izdelkov. Skupna vrednost po polni lastni ceni je v letu 1962 dosegla višino 304 827 000 din ali za 19 % več kakor v letu 1961. Z ozirom na veliko porast proizvajalcev v konfekciji, porast proizvodnje ni v sorazmerju in kaže na nizko produktivnost. Vzrok nizki produktivnosti je še nezadostno organizirano delo, zato, ker se je delalo po naročilih, katera pa so bila nestalna in zelo pestr. Pri takem delu je organizacija dela za doseganje visoke produktivnosti nemogoča.

Če iz celote naredimo povzetek, vidimo, da lahko damo našemu delu v preteklem letu le oceno dobro. Znano nam je vsem, da smo se skozi vse leto borili s težavami, katere so nastajale na vseh področjih našega dela. Izkušnje iz preteklega leta nam dajejo nova napotila za uspešnejši razvoj naše proizvodnje in procvit celotnega podjetja.

Tov. direktor razlaga razdelitev dohodka

Finančni rezultat v letu 1962

Vsako leto doslej smo si ogledali po izvršenih obračunih za zaključni račun letne rezultate, ki smo jih dosegli v preteklem letu. Na vrsti je l. 1962. Rezultati l. 1962 so bili po svoje za nas novi, ker so bili obračunani na osnovi plačane prodaje in ne več kot doslej, fakturirane (zaračunane) prodaje. Razlika je bila v tem, da je v l. 1962 veljala za celotni dohodek samo tista prodaja naših izdelkov, ki je bila do 31. XII. nam tudi plačana. V prejšnjih letih pa je veljala za celotni dohodek prodaja, ki je bila kupcem od naše strani do

31. XII. zaračunana. Leto 1962, kot predhodno leto v plačano prodajo, je seveda prav zaradi tega dejstva povzročilo slabše finančne rezultate.

V nadaljnjem bomo primerjali rezultate s planom iz l. 1961 po zaračunani prodaji, ker so le tako podatki primerljivi in končno dodali še rezultate po plačani prodaji.

Posamezni finančni rezultati so bili doseženi v l. 1962 sledeče:

V 000 din	Plan 1962	Dejansko 1961	Dejansko 1962	Indeks na plan za 1961	
celotni dohodek	2 601 400	2 586 488	2 559 868	98,4	99
poslovni stroški	1 506 229	1 539 343	1 588 388	105,5	103,2
dohodek	916 964	876 308	801 332	87,4	91,4
čisti dohodek	678 634	657 182	619 708	91,3	94,3
osebni dohodki	503 396	487 121	553 705	110	113,7
skladi	175 238	170 061	66 003	37,7	38,8

Kakor iz podatkov lahko razvidimo, nismo dosegli planirane prodaje. Ker smo planirano proizvodnjo presegli, je prišlo to do izraza v povečanih zalogah gotovih izdelkov koncem l. 1962. Poslovni stroški so se dvignili, kar je bila predvsem posledica dražjih surovin in to v predilnici za 9,5 %, v znesku okrog 32 000 000 din in v tkalnici za 5,6 %, kar zneske okrog 68 000 000 din. Povsem jasno je, da se je dohodek vsled večjih stroškov zmanjšal in to za dobrih 115 000 000 din.

Nujna posledica nižjega dohodka je tudi nižji čisti dohodek. Osebni dohodki, ki se po našem pravilniku o delitvi osebnih dohodkov ravna po ustvarjeni proizvodnji so narasli, ker se je v l. 1962 tudi sorazmerno dvignila produktivnost. V l. 1962 smo z manj vloženega dela dosegli večjo proizvodnjo kot v l. 1961. Ostanek čistega dohodka za sklade je seveda vsled tega utrpel največ.

Ce si ogledamo še rezultate po plačani prodaji, ki je bila letos osnova za naš obračun z družbo in indeks na zaračunano prodajo, pa vidimo sledeče:

celotni dohodek	2 367 367	92,5 %
dohodek	741 227	92,5 %
čisti dohodek	581 391	93,8 %
osebni dohodek	512 457	92,6 %
skladi	68 934	104,5 %

Kot vidimo bo 8,5 % v l. 1962 zaračunane proizvodnje plačano šele v l. 1963. Skupno izplačani osebni dohodki so se dvignili za 19,6 %, obračunano na posameznega zaposlenega pa za 15,3 %. Povprečni osebni dohodek v mesečnem neto znesku na zaposlenega se je od 23 138 din v l. 1961 dvignil na 26 668 din v l. 1962.

V odnosu na povečano proizvodnjo smo v l. 1962 za 7,8 % boljše izkoriščali vložena osnovna sredstva, čeprav je iztrošenost našega strojnega parka spet porasla za 3,2 %. To stanje se bo v l. 1963 izboljšalo zaradi koncem l. 1962 nabavljenih in v začetku l. 1963 montiranih novih tkalskih strojev. Seveda bodo ti stroji vplivali šele na rezultat v l. 1963.

Z ozirom na višje korišćena obratna sredstva se je koeficient obračanja obratnih sredstev poslabšal za 15 %. Za povečane potrebe obratnih sredstev smo imeli na razpolago lastna sredstva in se je korišćenje tujih sredstev (predvsem sredstev dobaviteljev) zmanjšalo. Za vsa tuja korišćena obratna sredstva, to je bančne kredite in sredstva dobaviteljev, smo v povprečju plačali 4,8 % obresti.

V poslovanju posamezne gospodarske organizacije pa so najvažnejši ekonomsko-finančni pokazatelji produktivnost, rentabilnost in ekonomičnost v poslovanju. Vrednostno je produktivnost v l. 1962 napram l. 1961 porasla za 17,5 %, kar je nekako v skladu s povišano ravni osebni dohodkov. Ta zelo ugoden rezultat smo dosegli kljub temu, da smo imeli vsako drugo

soboto prosto, ker smo z manj vloženega dela povečali proizvodnjo. Rentabilnost lahko merimo na razne načine. Rentabilnost vloženih sredstev je l. 1962 padla za 15 %. Vložena sredstva so se povečala, tako obratna kot osnovna, dohodek pa je bil nižji. Tudi rentabilnost celotnega dohodka je bila za 7,6 % nižja zaradi nizkega dohodka. Kljub nizkemu dohodku pa je rentabilnost vloženega dela padla samo za 3 %. Z doseženim rezultatom rentabilnosti ne moremo biti zadovoljni, ker moramo stremeti za tem, da smo rentabilni najmanj toliko, da lahko brez škode za sredstva skladov stimuliramo delavca za povečano produktivnost, kar pa v l. 1962 ni bil primer. Delavec je bil za svojo produktivnost sicer sorazmerno nagrajen, kar smo videli že v prejšnjih podatkih, vendar so na račun tega padla naša sredstva za sklade, ker je bila rentabilnost prenizka.

Povečanje poslovnih stroškov je imelo kot logično posledico tudi poslabšano ekonomičnost. V l. 1962 je ekonomičnost padla za 5,14 %.

Z rezultati l. 1962 pravzaprav ne moremo biti zadovoljni. Poleg zvišanja cen surovinam in tudi raznim uslugam, nas je prizadel odlok o plačani prodaji. Res je, da smo v teku leta 1962 povečali poslovni sklad za 140 679 000 din, kot rezultat doseženega čistega dohodka iz l. 1961. Ta sredstva smo vložili v skladu s sklepi DS v višini 94 586 000 din v osnovna sredstva, to je predvsem nabavo novih strojev in 46 093 000 din v povečanje obratnih sredstev. S povečanimi poslovnimi sredstvi smo predvsem pripravili osnovo za naše delo v l. 1963, v katerem pa bodo naša vlaganja v znamenju nove kotlarne.

Dr. Jerovec Franc

Izvoz v januarju 1963

Izvoz v prvem mesecu letošnjega leta je bil ustvarjen v višini 6193 US \$, kar predstavlja 6,2 % letnega plana.

Po programu proizvodov smo izvozili:

bombažnih tkanin	6 009 m ²
konopljenih tkanin	6 113 m ²
Skupaj	12 122 m²

Količinsko moramo izvoz povečati, ker je od tega odvisna tudi oskrba z bombažno prejo. Po najnovejših predpisih, ki veljajo od 1. januarja je zagotovljeno 70 % potreb po bombažni preji, ostalih 30 % si mora podjetje zagotoviti z ustvarjenim izvozom.

Povečanje izvoza predvidevamo v II. četrtletju, ko bomo nadoknadili tudi izpadle količine.

Pregledali smo uspehe podjetja

V soboto, 23. februarja se je centralni delavski svet našega podjetja sestal na XI. rednem zasedanju, da pregleda uspehe, ki jih je podjetje doseglo v preteklem letu. Zasedanja se je poleg članov centralnega delavskega sveta udeležilo tudi več ostalih delavcev oziroma uslužbencev, ki opravljajo odgovorne naloge v podjetju ter predstavniki ObLO Domžale.

Naloga centralnega delavskega sveta kot najvišjega organa upravljanja v podjetju je bila na tem zasedanju, da pregleda in analizira delo in uspehe preteklega poslovnega leta ter da odloči o sprejetju zaključnega računa za leto 1962. Dnevni red zasedanja je obsegal dve važni točki: pregled bilance za leto 1962 in poslovno poročilo za isto leto. Prvo je podal tov. dr. Jerovec Franc, ki je jasno in izčrpno prikazal finančno stanje podjetja, kakršno je bilo po opravljeni inventuri na koncu preteklega leta in primerjal te podatke s finančnim stanjem v istem obdobju leta 1961. S pomočjo grafiknov je posebno jasno prikazal višino in pomen osnovnih in obratnih sredstev ter skladov podjetja. Ne nameravam navajati števil njegovega poročila, saj bo to mogoče zaslediti na drugih mestih našega lista, pomembno pa se mi zdi poudariti, da so v primerjavi z drugimi tekstilnimi podjetji v Sloveniji naša lastna sredstva sorazmerno višja, kot v drugih podjetjih te stroke. Ta ugotovitev je vsekakor pozitivna in spodbudna za naš kolektiv.

Poslovno poročilo za leto 1962 je podal direktor tov. Marinc Kamilo, ki ni nič manj izčrpno prikazal kaj in kako se je v podjetju v tem letu delalo. Pri svojem podajanju je objektivno ocenil tako tisto, kar je bilo v poslovnem letu storjeno kot pozitivno, kakor tisto, česar iz kakršnih koli razlogov ni bilo mogoče uresničiti. Pri tem pa je opozoril na vse tiste ukrepe, ki jih bo v bodoče potrebno podvzeti, da se bomo izognili nevšečnostim, do katerih lahko pride zaradi lastne nepazljivosti ali pa zaradi zunanjih vplivov, ki lahko učinkujejo tudi na uspeh našega podjetja, kakor se je to že pokazalo v zadnjem letu. Tako so se na primer v svetu pokazale težave v komercialni službi, kar je vplivalo tudi na naše komercialne uspehe. Naša proizvodnja ni bila prodana kakor je bilo planirano in to delno zaradi težke situacije na tržišču, kjer je bil plasman tekstilnih izdelkov v letu 1962 precej težak za vsa tekstilna podjetja, delno pa zaradi slabše kvalitete, katere vzrok so bile slabe surovine, ki smo jih prejeli. Vse to je imelo tudi svoj odraz v doseganju celotnega dohodka v podjetju, ki je bil za 1 % nižji kot v letu 1961. Tov. direktor je nadalje prikazal v svojem podajanju dosežke v posameznih obratih in poudaril posebej za predilnico, da tu ni bil dosežen proizvodni

plan, saj smo bili prisiljeni namerno zavirati proizvodnjo preje, ker se je zaloga lastne preje preveč večala. V tkalnici pa smo proizvodnjo z ozirom na leto 1961 precej povečali, čeprav plan za leto 1962 ni bil v celoti izpolnjen. Kljub temu pa je bil izpolnjen finančni plan, ker smo z bolj oplemenitenimi in konfekcioniranimi izdelki dosegli višje prodajne cene.

Poleg omenjenih težav, s katerimi smo se srečali v preteklem letu in ki so skoraj izključno objektivnega značaja, je tov. direktor prikazal uspehe, ki jih je kolektiv kljub nastajajočim težavam dosegel. Med temi je najvažnejši uspeh, ki smo ga dosegli z rekonstrukcijo v tovarni, katero je narekovala iztrošenost našega strojnega parka. V ta namen je bilo vloženih ca. 100 000 000 din za nabavo novih strojev, kar bo v bodoče omogočilo, da se bo proizvodnja v naši tkalnici že v tem letu povečala za približno 500 000 m ali za 12 %. Naslednji pomemben uspeh smo dosegli na področju mešanice lanu in sintetičnih vlaken. Z bodočo proizvodnjo teh artiklov bomo lahko dosegali trikrat ali celo štirikrat višje prodajne cene za m², s čimer bomo dosegali tudi večje finančne efekte in večji dohodek podjetja. Ta rešitev pa je nam končno pokazala tudi smer, v katero naj se v bodoče razvije naša predilnica, ki doslej ni imela kaj dobre perspektive. To pa bo obenem pomenilo tudi rešitev za naš izvoz, saj bo lanacryl prav gotovo lažje prodal na tuje tržišče kot pa drugi naši izdelki. Velik uspeh smo dosegli v preteklem letu tudi z uvedbo tekočega traku v konfekciji in to predvsem z izdelavo šotorov in predpasnikov, po katerih je tako veliko povpraševanje, da se nam ni prav nič bati, da bi ostajali na zalogi. Pri tem pa nam je v veliko pomoč naš razvojni oddelek, ki skrbi, da so konfekcijski izdelki v skladu z modo, ki igra — kakor kažejo izkušnje — pri potrošniku pomembnejšo vlogo kot kvaliteta sama. To pomeni za podjetje pomemben napredek, saj bomo s primerno reklamo, ki jo imamo v programu, z razširitvijo trgovske mreže še na nekatere predele naše države in ustanovitvijo nekaterih služb, kot so analiza trga in proizvodnje, gotovo lahko dosegli lepe uspehe. Če pa bomo — istočasno nadaljevali s postopno rekonstrukcijo tovarne, potem so sploh perspektive za nas ugodne. Rekonstrukcijo tovarne bomo izvedli v treh fazah: že v letošnjem letu bomo pričeli z izgradnjo nove kotlarne, tej fazi bo takoj sledila zamenjava starih strojev v tkalnici in oplemenitilnici in nazadnje bo sledila še rekonstrukcija predilnice.

Iz izčrpnega direktorjevega poročila je jasno razvidno, na katerem delu naše poti se nahajamo. Vendar

Delovno predsedstvo CDS ob sprejemanju bilance

Edi je precej prispeval k plodni diskusiji

Nova organizacijska shema

Vzporedno z rastjo podjetja se je tudi razraščala organizacija in način vodenja podjetja. Operativni del se je razširjal na podlagi rasti podjetja in zunanjih vplivov splošnega razvoja naše družbene ureditve. Tako so nastajali personalni oddelki, admiralni, formirali so se planski oddelki, ostala je organizacija, kjer je bil osnovni poudarek na tehničnem vodstvu, na finančni službi ter delno tudi na komercialni službi. Če si ogledamo organizacijo, ki je obstojala, potem vidimo, da smo v našem podjetju imeli npr.: tehnično vodstvo, kateremu so bili podrejeni — šef proizvodnje in navzdol obratovodje, itd. Tako je bilo tudi v komercialni in računovodski liniji. Pri samem delu pa to istočasno pomeni trošenje določene količine časa za prenašanje navodil, kontrolo itd. Po drugi strani je tehnično vodstvo postavljalo plan, bilo zadolženo za izpolnitev istega, pravtako pa je kontrola kvalitete bila prepuščena isti liniji. Težko je verjeti, da bo tisti, ki sam svoje proizvodne naloge ni dobro opravil, tudi sebe dovolj dobro popravil in odpravil lastne napake. Kar smo rekli za tehnični, prav tako velja tudi za vse ostale sektorje. Naše podjetje se je posebno v zadnjih dveh letih razširilo na nove oddelke, saj spada pod tehnično vodstvo: predilnica, tkalnica, oplemenitilnica, konfekcija, tiskarna, obrat za vzdrževanje ter razvojni oddelek, kot samostojne proizvodne enote. Kako naj ena oseba obvlada vse te dejavnosti z zahtevo perspektivnega razvoja podjetja, priprave dela in plana, analize proizvodnje, proučevanja norm, investicije, izpolnjevanja plana, kontrole kvalitete, itd. Poleg navedenih del pa mora ista oseba skrbeti tudi za stike navzven, kakor so razgovori s tehničnimi strokovnjaki, nadalje vsklajevanje želj kupcev z našimi možnostmi, itd.

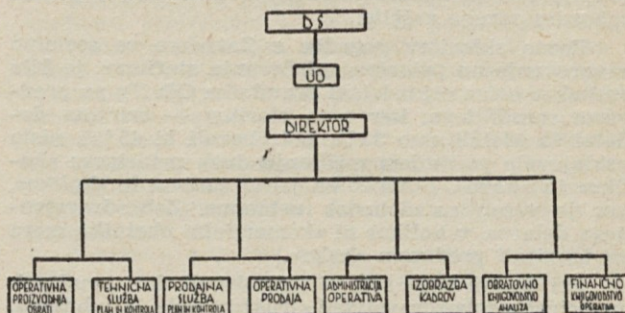
Ze dalj časa smo čutili, da bo potrebno pri organizacijski shemi našega podjetja, storiti korak naprej ter odpraviti križanja med sektorji, nadalje smo

so se člani CDS še posebej zanimali za posamezne probleme v podjetju in načine, kako bomo te reševali. S svojimi vprašanji, zastavljenimi vodilnim uslužbencem so razvili živahno razpravo, v kateri so dokazali, da se kot člani CDS jasno zavedajo svoje odgovornosti, ki jo imajo pri upravljanju podjetja. S tem so tudi pokazali skrb, ki jo imajo za naš bodoči razvoj. Zato ni čudno, da je v skrbi, kako bomo izvedli predvidene faze v rekonstrukciji podjetja, bila na delavskem svetu dana sugestija članom občine, da bi tudi občina nam priskočila na pomoč, če bi se morebiti v zvezi z realizacijo naših načrtov znašli v finančnih težavah. Prav tako tudi ni čudno, da so člani postavljali največ vprašanj v zvezi s komercialno službo, ki je v zadnjem času pomenila kritično točko in se posebno zanimali kako bomo razširili našo trgovsko mrežo, kje bomo ustanovili svoje industrijske prodajalne, ali bodo nam zagotovljena sintetična vlakna za proizvodnjo lanacryla ali bodo naši šotori šli dovolj dobro v prodajo, itd.

Za zaključek lahko rečemo samo, da veliko število novih strojev, ki smo jih kupili v preteklem letu, predvidena gradnja kotlarne v letošnjem letu in postopna nadaljnja rekonstrukcija podjetja, uspehi naše konfekcije skupaj z razvojnimi oddelkom in nekateri novi artikli, ter razširitev trgovske mreže in uvedba nekaterih novih služb v podjetju, nam v bodoče zagotavljajo še lepše uspehe kot smo jih dosegli doslej, čeprav so že doseženi uspehi zavidanja vredni. Zato je delavski svet na tem zasedanju sprejel sklep, da gremo po načrtani poti dalje in je tako tudi potrdil zaključni račun za leto 1962.

videli, da je potrebna uvedba nekaterih novih služb, kot so planiranje in analiza. Končno smo naročili pri strokovnjaku z univerze elaborat, na podlagi katerega naj bi za naše podjetje sestavili novo shemo, torej novo organizacijo podjetja.

Grobi opis sheme, ki jo imamo pred seboj, ima sledeče značilnosti:

1. Logična je razmejitev dela med posameznimi službami v podjetju.
2. Nova organizacija uvaža delitev dela in sicer na štabne službe in operativne službe.
3. Štabne službe kot so: tehnična služba, analiza tržišča, plan prodaje, ekonomska analiza, ter kadrovska služba, imajo namen pripravljati vso potrebno dokumentacijo, torej skratka, planirati delo operativnih služb, t. j. proizvodnje, prodaje in računovodstva.
4. Prav tako imajo štabne službe funkcijo kontrole rezultatov operativnih služb.

Iz sheme je razvidno, da ne poznamo več tehničnega vodje, šefa komercialne, šefa računovodstva, šefa kadrovskega splošnega sektorja, temveč samo šefa osmih služb, ki so v isti liniji ter direktno podrejeni direktorju podjetja.

UO in CDS sta na svojih zasedanjih sprejela organizacijsko shemo podjetja s predpostavko, da bomo:

a) po tehnični liniji na podlagi te delitve, bolje koristili naše kapacitete, istočasno pa tudi perspektivne načrtovali razvoj podjetja in investicij, prav tako pa tudi proučevali delo, kar nujno mora privedi do večje produktivnosti.

b) da bomo na področju prodaje s pomočjo analize tržišča in planirane prodaje, lažje pripravili naš proizvodni plan, če nam bo položaj na tržišču bolj poznan, kot danes, če bomo pravočasno zvedeli o uvozu in izvozu blaga, ki je tesno povezan z našo proizvodnjo, če bomo načrtno spremljali tok naše prodaje po regionih, artiklih, kupcih, količinah, itd.

c) da bo kvalitetna sprememba v sektorju računovodstva, z delitvijo te službe na čisto računovodsko in ekonomsko analizo, morala pokazati in signalizirati pot naše proizvodnje, kajti brez teh podatkov marsikdaj proizvajamo artikole, pri katerih imamo malo ali nič dohodka, čeprav bi lahko proizvajali take, ki bi dajali več dohodka, kot ga danes dosegamo.

d) da bomo za urejeno kadrovske službo načrtno pripravljali kadre za potrebe podjetja, kar mora končno privedi do cilja — večanja produktivnosti.

Kamilo Marinc

Zobna ambulanta v letu 1962

V poročilu bom skušal podati analizo momentov, ki so igrali vlogo pri delu zobne ambulante.

Spomladi smo se preselili v nove prostore. Adaptacija je izvršila podjetje »Induplati«, čakalnico je opremilo podjetje Lip, »Papirnica« Količevo pa nam je odstopila svoj zobozdravniški stol. Ta akcija podjetij je svojim zavarovancem ustvarila boljše pogoje zobozdravstvene zaščite.

Pozna sklenitev pogodbe z Zavodom za socialno zavarovanje na principu »plačevanja storitev«, je bila vsekakor ovira pri izdelavi pravilnika OD. To pa predvsem zaradi tega, ker cena storitev — oziroma dodatni % (dobili smo 30 %, potrebovali bi 45 %), nista vsklajevala po mojem mišljenju dveh principov: »koliko« in »kako«. Finančnika jasno zanima le »koliko«, ker je vezan na dohodek ustanove. Zobozdravstvenega delavca, v kolikor ni »komercialni obrtnik«, mora pa tangirati predvsem »kako«.

Pri našem delu smo si prizadevali dati poudarek medicinsko-zobozdravstveni strukturi dela. Kljub temu, da dobra strokovnost ne da finančnega stimulansa dela v ekipi, ima pa slednja vsaj moralno priznanje v ocenah strokovne komisije iz Ljubljane. Ta pokliče na kontrolo določeno število pacientov in oceni izvršene storitve. Kontrolirala je delo v naši ambulanti v preteklem letu 2 krat in njeno mnenje: Pregledana strokovna dela so brezhibno izvršena.

Prepričan pa sem, da ne bomo nikdar ugodili željam in zahtevam vseh zavarovancev. Zato pa dopušča novi zakon zavarovancem prosto izbiro zdravnika in daje tistim, ki ne žele uslug v Induplati možnosti, da si jih poiščejo drugod (mimo zakona, celo pri črni privatni praksi — samo v vednost le toliko, da teh izdelkov v naši ambulanti ne popravljamo).

Reorganizacija dela — čim manj obiskov in čim več storitev — ima za cilj v krajšem času obdelati pacienta. Sistem je rentabilen in dober za tistega, ki je sprejet, kritizira pa ga tisti, ki ostane brez naročilnega listka. Težava je pač v tem, da je zahteva po uslugah večja kot zmogljivost realizacije.

Kolektiv zobne ambulante je bil pripravljen urediti to zahtevo z delnim nadurnim delom, vendar finančnega rizika ni mogel prevzeti na svojo odgovornost, ker v takratni situaciji nismo razpolagali s potrebnimi finančnimi sredstvi (sedaj je situacija urejena in skušali bomo zahteve po uslugah realizirati).

Upoštevati moramo, da iščejo zobozdravstvene usluge v naši ambulanti poleg direktnih zavarovancev še njihovi svojci. Glede predšolske in šolske mladine je urejeno tako, da slednji lahko iščejo usluge v šolski zobni ambulanti v Domžalah.

Pri delu v zobni ambulanti

»Zamudniki« so tisti, ki jemljejo možnost svojim zavarovancem, da bi lahko koristili usluge v naši zobni ambulanti. Povprečen izračun kaže, da dnevno manjka 6 naročenih pacientov, kar znese v enem tednu ca. 6 ur. Sklep UO obratne ambulante »Induplati« je bil, da za trikratni neopravičeni izostanek »zamudniku« lahko odklonimo nadaljnje izvrševanje uslug. Smo v situaciji »večjih zahtev kot možnosti« in še vedno sprejemamo po določenem urniku paciente z bolečinami, ali druge nujne primere. Glede sprejema novih pacientov pa naj velja pojasnilo, da ima vsakega prvega v mesecu možnost prijave vsak zavarovanec.

Na kratko izboljšanje situacije v preteklem letu je vplivala tudi trimesečna zaposlitev štipendista »Induplati« dr. Bogataja v zobni ambulanti. Razumljivo, da kot začetnik ni mogel biti kos »finančnim zahtevam« ob želji, da dela strokovno dobro. Kolektiv zobne ambulante kljub »finančni nerentabilnosti« ni postavljajl vprašanja »ekonomičnosti«, temveč je pokrtil ves nastali deficit z delom standardne ekipe, ne da bi pri tem koristil sredstva iz skladov.

Tudi preventivi velja pozornost. Ni nam bilo predvsem jasno, kakšnih principov in oblik se naj bi poslužili pri preventivnem delu.

Pričeli smo z osnovno obliko preventivnega pregleda, katerega pa smo opustili zaradi »neefektivnosti«. Res ta način ne nudi popolne obdelave in sanacije zobovja. Daje le sliko o zobozdravstvenem stanju in možnost nasveta. Skupno je bilo opravljenih 210 brezplačnih preventivnih pregledov. Od tega števila odpade na dr. Bogataja 157 pregledov in na dr. Šircija 53 pregledov.

Kaj nam je pokazala preventiva?

a) Pregledi so pokazali, da je ustna higiena precej slaba (zlasti pri tistih, ki niso pričakovali, da bodo šli tudi k zobozdravniku). V tem primeru zavarovancu le svetujemo in povemo, kako naj skrbi za osnovno higieno ustne votline.

b) Ugotovljeno je bilo, da ima pretežna večina pregledanih vnetne izpremembe na dlesni. Vzrok: slaba higiena, neredno in nepravilno čiščenje zob, zobni kamen in »škrbine«. Tudi v tem primeru lahko zavarovancu le svetujemo in priporočamo kurativno sanacijo — ne moremo ga pa prisiliti za kakršenkoli poseg in za odstranitev teh faktorjev.

c) Določevali smo tudi stopnjo kislosti sline (Ph), ki je lahko indikator za interna obolenja. Vendar tozadevnih analiz nismo delali.

d) Analiza protetičnih nadomestkov, katere nosijo naši zavarovanci, zlasti oni iz »privatne prakse« imajo v mnogih primerih za posledico patološke izpremembe na dlesni in ob zobnem kostnem tkivu. Odkrili smo tudi protetični nadomestek (verjetno ni edini — proteza z gumico), katerega posledica bi bila lahko sčasoma rakasto obolenje. Protetični nadomestek smo pacientu zamenjali s strokovno ustreznim nadomestkom narejenim v ambulanti socialnega zavarovanja.

Naslednja faza preventive je bila popolno saniranje zobovja nosečnicam. Teoretično bi morale biti oskrbljene vse nosečnice, (so le one, ki so prišle in vztrajale) v kolikor niso, ne leži krivda na kolektivu zobne ambulante, temveč na njih samih ali tistih, ki so dolžni skrbeti za predporodno zaščito bodoče matere.

V bodoče bomo v okviru preventive v mejah možnosti skušali popolnoma zobozdravstveno oskrbeti zavarovanca.

Priložena tabela nam bo prikazala »produktivnost« delavcev v zobni ambulanti v primerjavi z delom dveh let nazaj.

Novosti v pravilniku o delitvi osebnih dohodkov

V bistvu je ostal pravilnik neizpremenjen. Vsa delovna mesta so ostala ovrednotena po točkovnem sistemu. Posamezne EE so vskladile nekatera delovna mesta, kjer so se pokazala nesorazmerja in popravile točke. Razlike so bile minimalne. V pravilnik so se vnesle tudi vse korekture, ki jih je do tega časa CDS sprejel in tako je novo sestavljeni pravilnik le nova izdaja, v kateri so upoštevani vsi dodatki.

Pravilnik o delitvi čistega dohodka je izpopolnjen in prilagojen zakonskim predpisom in odlokom o splošnih merilih pri delitvi čistega dohodka. Kakor je v 1. členu tega pravilnika poudarjeno, mora CDS razdeliti čisti dohodek tako, da so zagotovljena sredstva (to je skladi) za nadaljnji razvoj podjetja, da se ustvarijo potrebne rezerve in da se ugotavljajo sredstva za osebne dohodke sorazmerno z uspehom posameznih članov kolektiva, ekonomskih enot, kakor tudi podjetja kot celote. V tem pravilniku so upoštevani vsi elementi, ki zagotavljajo pravilno delitev čistega dohodka ob doseženem uspehu podjetja in prizadevnosti kolektiva. Ti elementi so zajeti v doseženem razmerju med skladi in osebnimi dohodki, v doseženi višini vloženih sredstev na zaposlenega in v doseženih rezultatih po pokazateljih ekonomičnosti, rentabilnosti in končno še produktivnosti kot plod prizadevnosti posameznika in celotnega kolektiva.

»Pravilnik o ugotavljanju in razporejanju osebnih dohodkov« je ostal v celotnem besedilu nespremenjen.

Manjše spremembe, ki so upoštevane v pravilniku so v tem, da so administrativna delovna mesta, ki so bila do sedaj ovrednotena po pravilniku EE, vsklajena in ovrednotena po pravilniku EE uprave podjetja. To so delovna mesta poenterk, tehnični administrator in administrator v tehničnem sektorju. Delovno mesto se točkuje po pravilniku uprave podjetja, obračuna pa iz sredstev EE v kateri posameznik dela.

Nadalje se je v tem pravilniku dalo še več poudarka kvaliteti, ker je ugotovljeno, da kvaliteta dela ni na višini. Vsaka EE ima izdelan svoj pravilnik o kvaliteti dela, po katerem se obračuna nekvalitetno delo

posameznika. Na osnovi teh pravilnikov bodo EE izvršile mesečne obračune za napake in slabo delo ter posamezniku odbile od skupno doseženih točk vsoto slabih točk. V teh pravilnikih so zajeta vsa delovna mesta od obratovodja do proizvajalca na stroju in posredno tudi vsi režijski in administrativni uslužbenci. Cilj teh pravilnikov je izboljšati delo v tehnološkem procesu in tako dvigniti kvaliteto naših proizvodov.

Konfekcija je prešla iz dosedanjega obračuna po vrednosti proizvodov na cenik za posamezne izdelke. Ta cenik je postavljen na osnovi norm. V ceniku so zajeta tudi režijska delovna mesta in sicer tako, da so norme dvignjene za ca. 20 %, kolikor znaša režijska delovna sila. Ta procent je seveda pri nižji proizvodnji (pomanjkanje naročil) višji in obratno, če se proizvodnja dvigne nad sedanjo, bo procent nižji.

Obratni DS so imeli seje in obravnavali spremembe v pravilniku. Pripomb od strani delavskih svetov ekonomskih enot ni bilo.

Pravilnik o delitvi čistega dohodka velja od 1. I. 1962, uporablja pa se tudi za zaključni račun 1962.

Naš Jože gre v pokoj

Kdo ne pozna Peternela! Vedno dobre volje, vedno pripravljen pomagati, vedno nared, da kakšno šegavo zagode.

Na svet se je prismejal pred 60 leti ob bistri Soči. Prešernost pa je kmalu splahnela. Ni bilo zasluzka, ni bilo kruha, ni bilo svobode. Odšel je v Francijo, v rudnik železne rude. Ob naporih za boljši kos kruha ga je doletela nesreča. Postal je invalid. Preživljal se je nato s prodajo majhnih stvari v kantini.

Po osvoboditvi se je vrnil v domovino. Zaposlil se je v naši menzi. Od takrat ga tudi poznamo. Poznamo kot pridnega, iznajdljivega in šegavega možaka. Kolikokrat je prekrizaril Slovenijo z boršo v rokah. Naj je bilo še tako težko in nemogoče, prazen se ni vrnil nikoli. Njegovi abonenti so bili vedno preskrbljeni. Kolikokrat je premeril pot do delavcev s polnim triciklom malic! Ne dež, ne sneg, ne sonce, ne poledica

Jože Peternel

mu niso predstavljali ovir, da bi ne bil dopoldne in popoldne sredi tovarniškega dvorišča. Pa še vedno dobre volje povrhu. In vedno pripravljen komu kakšno zagosti — pa nikoli slabonamerno.

Tak nas sedaj tudi zapušča. Ni to slovo za vedno, pa tudi povsem običajno ne. Vemo, da bo Jože še prišel med nas, posebno poleti, ko je treba prevzeti komando na »balinplacu«. In le pridi Jože, kajti prijatelj jevel imaš veliko.

Edi

Vrsta dela	1960	1961	1962
Število obiskov	4225	5866	5668
Novo sprejetih	448	505	596
Konzervativa			
plombiranje zob	1747	2421	3155
zdravljenje pulpitis	160	263	348
zdravljenje gangrene	85	200	152
Kirurgija			
izdrtih zob	743	820	836
incisije abcesov	33	70	67
retinirani zobje	2	6	7
zdravljenje dlesne			
in sluznice	76	142	213
odstranitev zob, kamna	109	100	236
Protetika			
mostovi	19	33	60
prevleke	76	192	202
členi	46	77	124
zob na zatik	22	33	19
inlay	6	4	1
proteze	77	103	71
zob v protezi	434	641	582
zaponke	146	204	152
loki	36	41	38
reperature	16	18	44
Obsevanja	288	501	509
RTG	484	416	267
Ostali posegi	1633	3070	2371

Januar 1963 - proizvodnja pod planom

Na dnevnem redu 10. seje CDS, dne 14. 2. 1963, je bilo več važnih zadev.

Kot prvo je tov. Rebernik obrazložil novi Pravilnik o delitvi čistega dohodka, ki je bil prilagojen in dopolnjen v zvezi z novimi predpisi. S tem pravilnikom so zagotovljena sredstva za nadaljnji razvoj podjetja in določen način delitve čistega dohodka na sklade in sredstva za osebne dohodke.

Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov je ostal v glavnem nespremenjen, razen v kolikor so posamezne ekonomske enote popravile oceno poedinih delovnih mest. Konfekcija pa je prešla od prejšnjega določanja sklada osebnih dohodkov na obračun po ceniku proizvodov.

S pravilniki o kvaliteti, ki so dodani pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov, je ocenjeno delo na posameznih delovnih mestih z ozirom na kvaliteto izdelkov in določeno zmanjšanje OD vsled neustrezne kvalitete izdelkov.

Člani so se strinjali z načeli, predvidenimi z novimi pravilniki in v celoti potrdili predlagane pravilnike.

V nadaljnji razpravi so člani potrdili zaključni račun obratne menze Induplati in industrijske prodajalne »Bala«. Iz obeh je bilo razvidno, da sta organizaciji poslovali v preteklem letu uspešno in zaključili leto s pozitivnim rezultatom.

Tov. ing. Bergant je potem seznanil člane CDS s poslovanjem v januarju 1963.

Naš plan proizvodnje je bil povečan za leto 1963 za ca. 500 000 m² tkanin v zvezi z nabavo novih strojev. Montaža teh strojev pa se je zavlekla in tako nismo mogli izpolniti predvidene proizvodnje tkanin. Poleg tega so bile v januarju težave v preskrbi s premogom tako pri nas kot drugje in je pomanjkanje pare vplivalo na pravočasno dobavo škrobljenih osnov iz »Metke«, Celje in iz »Tekstilindus«, Kranj, kjer so nam pomagali s škrobljenjem za časa rekonstrukcije našega škrobnega stroja. Mraz in v zvezi s tem velika poraba pare za ogrevanje prostorov sta tudi pri nas ustvarila občasno pomanjkanje pare, kar je vplivalo na manjšo proizvodnjo v oplemenitilnici. Predilnica se je v januarju borila s pomanjkanjem surovin, predvsem konoplje. Številčno je proizvodnja izgledala takole:

Grupa proizvodov		Plan	Izdelano	INDEKS	
				plan	% 1962
Lanena preja	kg	32 463	33 822	104,1	131,2
Konopljen preja	kg	28 419	25 734	90,6	86,1
Lanene tkanine	m ²	210 645	222 727	105,7	121,5
Konopljene tkanine	m ²	63 060	39 951	63,3	84,5
Bombažne tkanine	m ²	109 495	95 753	87,4	105,6
Zatkani votki	000	513 825	490 128	95,5	105,0

Izvozili smo v januarju za 6193 \$. Predvidene količine nismo izvozili, vendar so v teku večja naročila in lahko upamo, da bomo vrednostno dosegli planirano vrednost do konca aprila.

Prodaja v januarju je bila zelo živahna in smo lahko z doseženimi rezultati zadovoljni. Lahko bi prodali več, vendar nam je ob koncu meseca že primanjkovalo nekaterih izdelkov, posebno iz konfekcije, ki sedaj v glavnem izdeluje predpasnike, ostali izdelki pa so malo zanemarjeni.

Številčno stanje našega kolektiva se je v januarju povečalo na 1154 sodelavce, zaradi povečanja strojnega parka v tkalnici in povečanja produkcije v konfekciji.

Iz diskusije o poročilu o proizvodnji so člani CDS povzeli sklep, da je potrebno čimprej nabaviti še 6 šivalnih strojev za šivanje šotorov, ker v nasprotnem primeru ne bomo mogli pravočasno izdelati primerno število istih.

Kot naslednjo točko je tov. direktor razložil članom CDS novo organizacijsko shemo podjetja. Poudaril je,

da potrebe povečane proizvodnje in vsak dan večje konkurence na trgu po eni strani in vse bolj prefinjen okus potrošnika na drugi strani zahtevajo od nas temeljitejših prijemov tako v proizvodnji kakor tudi pri proučevanju tržišča. Po sedanji shemi so bili po edini tovariši obremenjeni z raznovrstnim delom in jim ni bilo mogoče posvetiti se posameznim problemom s tako intenzivnostjo, kot je bilo potrebno. Delitev dela, ki je predvidena po novi shemi, bo omogočila bolj redno in bolj natančno spremljanje proizvodnje in vsakodnevnih dogajanj, hkrati pa bo omogočila za to določenim tovarišem več časa za analiziranje in s tem v zvezi za pripravo predlogov za izboljšanje in poenotev poslovanja.

V razgovoru o tej temi so se člani zanimali za sestav posameznih oddelkov in njihove naloge. Pojasnjeno jim je, da bo sestav oddelkov odvisen od razpoložljivih ljudi in važnosti posameznih služb, bo pa o tem vprašanju več govora na enem prihodnjih zasedanj CDS.

Člani se načelno strinjajo z novo shemo in jo potrjujejo.

Na predlog sindikalne podružnice in OZK imenuje CDS nove člane v disciplinsko komisijo, koordinacijsko komisijo pri CDS, komisijo za HTV, komisijo za tehnične izpopolnitve, komisijo za dodelitev posojil in upravni odbor za počitniške domove.

Poleg tega je CDS sprejel na tem zasedanju še več drugih sklepov.

Nabava in prodaja v januarju 1963

Surovine	Nabavljeno kg	Porabljeno kg
Lan D	6 503	33 552
Lan K	9 291	7 937
Konoplja D	18 184	26 059
Konoplja K	1 779	10 628

Preja		
Bombažna	46 049	58 220
Stanična	3 832	3 908
Leacryl	2 294	1 865
Lanena kupljena	11 500	12 674
Lanena doma izdelana	33 822	33 190
Konopljen doma izdelana	25 734	26 058

Premog	1119 ton	918 ton
--------	----------	---------

Tkanine	Proizvedeno m ²	Prodano m ²	Prodaja na januar 1962
Bombažne	58 396	58 804	98,7 %
Lanene	53 110	43 578	87,5 %
Bombaž — lan	161 310	211 154	156 %
Konopljene	18 402	20 127	30,4 %
Bombaž — konoplja	8 315	9 824	63,6 %
Lan — konoplja	1 242	1 379	156,5 %
Gasilske cevi — kg	2 186	3 900	160 %

Makulature smo imeli v januarju 1963 5339 m², v istem mesecu preteklega leta pa 2297 m².

Z bombažno prejo smo bili dobro založeni po količini in asortimanu. Mnogo slabše je bilo s konopljenim vlaknom, posebno kar se tiče kvalitete. Dolgega in kratkega lanenega vlakna domače proizvodnje pa je komaj zadostovalo za nemoteno obratovanje. Tudi v naslednjih mesecih ni dosti izgledov za izboljšanje.

Letna skupščina DITTS - Jarše

Novi predsednik —
Ing. Tone Matičič

V ponedeljek dne 25. II. je imelo DITTS — družnica Jarše svoj redni občni zbor in sicer v salonu »Pošte« v Domžalah. Člani so se zbrali v precejšnjem številu.

Letno skupščino je otvoril ing. Bergant, pozdravil vse navzoče člane, ter še posebno prof. ing. Lindtnerja, predsednika DITTS Ljubljana. Predlagal je izvolitev delovnega predsednika in dveh članov delovnega predsedstva. Za delovnega predsednika je bil soglasno izvoljen dr. Jerovec, ki se je zahvalil za nekako tradicionalno funkcijo delovnega predsednika. Prečital je dnevni red, ki ga je skupščina izglasovala. Predsednik DITTS ing. Bergant je podal poročilo o delu društva. Prikazal je vse težkoče pri njegovem delu, nedelavnost večine članov, potrebo po strokovnem izobraževanju članstva, ki bo le tako sposobno spoprijeti se z vsakdanjimi težavami in problemi pri svojem delu. V poročilu ni zanikal dejavnosti društva v neki meri, vendar je poudaril, da ta dejavnost ni bila tako organizirana, da bi zajela čimveč članov, temveč je bilo mnogo narejenega s strani posameznikov, katerih dela pa niso zapisana v društvenih analih, saj so delovali le v okviru svojih matičnih podjetij.

Predsednik je v svojem poročilu poudaril in priporočil povezanost društev DITTS s šolami, ki nam vzgajajo naš strokovni kader. Zavzel se je za misel, da bi s strokovnimi učitelji v teh šolah izmenjali mnenja in poglede, izmenjali tudi izkušnje, saj se je treba absolventom iz teh šol še mnogo učiti v podjetju samem. To sodelovanje bi tudi pomagalo, da bi postali učni načrti na strokovnih šolah odraz potreb po strokovnem znanju v tekstilnih tovarnah. Tako bi torej na šolah učili res tisto, kar bi učenci pri praktičnem delu v podjetjih resnično potrebovali.

Predsednik je v svojem poročilu povedal, da člani društva sodelujejo tudi v drugih družbeno političnih organizacijah. Potrebno bi bilo njihovo sodelovanje tudi v kulturnih društvih, saj predstavljajo delovno inteligenco, katere dolžnost ni samo izobraževati se in druge izobraževati, temveč tudi usmerjati svojo okolico h kulturnim pridobitvam naše družbe.

Ing. Bergant je zaključil svoje poročilo z besedami, da ne bo želel novemu odboru več uspehov pri njegovem delu, ker je prepričan, da bo ob tako malem zanimanju članov za življenje in delo, naloge in dolžnosti društva prizadevanje novega odbora obsojeno na neuspeh.

Delovni predsednik dr. Jerovec se je zahvalil ing. Bergantu za njegovo poročilo in prosil tajnika društva tov. Strojana, da poda svoje poročilo. Tov. Strojani je v svojem poročilu v kratkem podal delo društva in upravnega odbora. Upravni odbor društva je imel devet rednih sej, ki so bile le slabo obiskane. Nekatere celo tako, da sploh niso bile sklepčne. Saj je prišlo na ne-

kaj sej samo štiri do pet članov upravnega odbora. Navedel je tudi število ekskurzij, ki jih je organiziral DITTS, vendar je bila udeležba tako slaba, da je upravni odbor sklenil, da se do nadaljnjega ne bo več organiziralo takih ekskurzij s tako minimalno udeležbo.

Za poročilom tajnika je sledilo blagajniško poročilo tov. Bergantove.

Po vseh teh poročilih je delovni predsednik dr. Jerovec pozval navzoče k diskusiji o problemih, ki jih je nakazal ing. Bergant v svojem poročilu. Prof. ing. Lindtner je zaprosil za besedo in pozdravil navzoče. V zelo pretehtanem in dobrohotnem govoru je prikazal težave in potrebe slovenske tekstilne industrije, dolžnosti članov DITTS kot nosilcev vseh naprednih idej, bodril pri premagovanju težav. Udeleženci so se z aplavzom zahvalili ing. Lindtnerju.

Delovni predsednik je zopet pozval prisotne, naj razpravljajo o problemih, ki jih tarejo, o predlogih za izboljšave, za povečanje dejavnosti društva. Člani so načeli v diskusiji problem izletov, ki so bili tako slabo obiskani. Ugotovljeno je bilo, da večina ni vedela za njih. V razpravi je bilo poudarjeno, da naj se ne preneha s temi strokovnimi izleti, saj ti mnogo pripomorejo k medsebojnemu spoznavanju in spoznavanju problemov ostalih tekstilnih podjetij. Razprava je bila nekaj časa tako klavrna, da je predlagal ing. Bergant, bolj v šali kot zares, da se društvo razpusti. Člani se s tem seveda niso strinjali.

Delovni predsednik je predlagal odmor. Po odmoru je prišla na vrsto točka: volitve novega odbora. Stari odbor je pripravil kandidacijske liste novega upravnega odbora. Člani so ga v celoti sprejeli in tudi potrdili ing. Matičič Antona za novega predsednika. Izvolili so tudi nadzorni odbor treh članov.

Ing. Srečo Bergant podaja poročilo

Delo »Partizana« v zimskem času

Dejavnost »Partizana« v zimskem času ni tako aktivna oziroma plodna kakor v letnem času. Lahko pa rečem, da so posamezne sekcije zelo delavne. Če pogledamo košarkarje — moško in žensko vrsto pri svojih rednih treningih 2-krat tedensko, — ter igro, ki so jo pokazali na GR v Ljubljani, v tekmovalju zimske lige lahko rečemo, da so vredni pohvale. Trudijo se po svoje, ker trenirajo brez trenerja in brez vsakega načrtnega dela. To je bila prva preizkušnja moči, ter končna priprava za nadaljnje tekmovalje v spomladanski sezoni, ki je pred vrati.

Druga zelo aktivna sekcija je nogometna. S 1. januarjem so začeli svoj redni trening dvakrat na teden v »Kino« dvorani pod vodstvom novega trenerja tov. Vilota Majdiča. Z ozirom na njegovo znanje in sposobnosti sem prepričan, da bo svoje moštvo temeljito pripravil za novo spomladansko sezono. Prostor, ki jih uporabljamo za treninge bodisi za košarko, odbojko ali nogomet ne ustrezajo, ker so vsi treningi na odru »Kino« dvorane »Induplati« Jarše. Prva nogometna prvenstvena tekma v spomladanskem delu bo 16. marca na domačem igrišču z našim največjim rivalom NK Dob, katerega smo v jesenskem delu premagali na njihovem igrišču. Mislim, da bo ta tekma velikega pomena, saj bo to medsebojni obračun.

Najbolj delovna v tem obdobju je vsekakor kegljaška sekcija, ki redno enkrat na teden trenira v Domžalah, mnogokrat pa še na »Gradisu« v Ljubljani ali drugje. Vsekakor je treba priznati, da so se nekateri naši poedinci-kegljači dobro plasirali na odprtem prvenstvu za posameznike v Ljubljani, saj so na 200 lučajev zabeležili nad 700 podrtih kegljev, kar

je lep uspeh. Vemo, da za enkrat še nimamo svojega kegljišča, temveč se podimo za krogami v Domžalah na malem enosteznem kegljišču. Zalostno pa je, da ni nobenega življenja pri naših šahistih, namiznih-tenisačih in pa celo pri smučarjih, ki imajo vse pogoje, posebno v letošnji zimski sezoni. Kar pa se tiče naših najmlajših, so vredni pohvale, saj imajo redne vadbene ure za katere pridno skrbijo naši vodniki oziroma vodnice. Najmlajšim bo treba posvetiti še več pozornosti, ker se bliža njihovo leto — leto pionirskih iger.

Albin Žibert

S seje IO sindikalne podružnice

Izvršni odbor sindikalne podružnice je imel dne 8. 2. 1963 svojo osmo redno sejo, na kateri je obravnaval precej stvari in sprejel več sklepov, od katerih bom naštel le najvažnejše.

Letos spomladi bo zvezna in republiška skupščina sindikatov. V ta namen moramo izvoliti delegate in sicer za republiško dva, za zvezno pa enega, ki bodo zastopali poleg našega podjetja še tovarno Vato Vir in Trak Mengeš. Izvršni odbor je izvolil za zvezno skupščino tov. Ladota Zabukovca, za republiško skupščino pa tov. Milko Mermolja in tov. Mirka Kašnika.

Izvršni odbor je prejel od ObLO Domžale dva izvlečka iz IX. plenuma CS ZSJ, ki se nanašata na obrazložitev reorganizacije sindikatov in na naloge sindikatov pri sprejemanju in izpolnjevanju planskih nalog.

V teh izvlečkih obravnava zahteve večjih sindikalnih podružnic in občinskih sindikalnih svetov, da se preide na dveletno mandatno dobo in sicer zato, ker bi organizacijam zadoščalo, da bi vsako drugo leto pregledale svoje delo, določile nove naloge in izvolile novo vodstvo. Datum skupščine za dobo dveh let določi vsaka podružnica samostojno, neodvisno od drugih organizacij.

Med drugim se v izvlečkih obravnava tudi nov način plačevanja članarine. Predlog za nov način plačevanja je, da se uvede za vse člane enak odstotek in to 0,5 % od čistega osebnega dohodka. Nov sistem naj bi veljal od 1. 1. 1964 dalje po predhodni potrditvi od strani kongresa.

Poleg planskih nalog stoji letošnje leto pred sindikalno organizacijo še ena važna naloga — izdelati statut. Statut mora biti uzakonjen dogovor delovnih ljudi o urejanju medsebojnih odnosov, prav tako pa naj zajema tudi vsa pravila organizacij v podjetju, izobraževanje delavcev, zaposlovanje invalidov in podobno. Potrebno je, da pri njegovi sestavi in sprejemanju sodelujejo prav vsi člani kolektiva. Izvršni odbor je postavil posebno komisijo, katera je dolžna, da pripravi statut.

Poleg te komisije je postavil Izvršni odbor še komisijo za pripravo 40-letnice podjetja, katero praznujemo letos.

Sprejeto je bilo priporočilo samoupravnim organom, da se sredstva namenjena za reklame in oglase znižajo na minimum, na ta način prihranjena sredstva pa uporabijo bolj koristno. Finančno knjigovodstvo naj bi to upoštevalo še pred proračunom.

Izvršni odbor sindikalne podružnice je še sklenil, da se da majhno finančno pomoč dvema tovarišicama, ki živita v neurejenih družinskih razmerah ter dvema bolnima tovarišema.

Predsednik Albin Žibert na občnem zboru »Partizana«

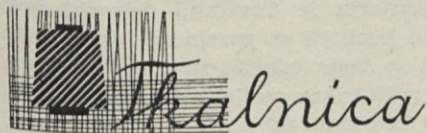
Iz ekonomski^h enot

Tiskano v tiskarni

V preteklem mesecu je CDS sprejel korekture v pravilniku za izračun OD na podlagi obračuna po ceniku. Ta pravilnik je bil za tiskarje popravljen z namenom, da se s točnejšim in bolj pazljivim delom doseže boljša kvaliteta izdelka. Gotovo je bil v tem pogledu storjen korak dalje v našem delu. Manjka pa še cela vrsta večjih in manjših dopolnitev ali sprememb za izdelavo orodja s katerim delamo. Tudi rekonstrukcija tiskarskih miz je začasno zastala. Eno in drugo daje možnost za nedobro delo. Skratka, te pomanjkljivosti so objektivnega značaja, na katere tiskar ne vpliva, bistveno pa vpliva na kvaliteto izdelka. Mnenja o kvaliteti šablon so različna. Gotovo je »lažje« delati z dobrimi šablonami, toda te so tudi občutno dražje. Analiza nam bo povedala koliko metrov je nujno potrebno potiskati, da se izplača izdelava res kvalitetnih dragih šablon.

Odstavek v poslovnem poročilu, ki govori o rekonstrukciji, omenja bežno tudi tiskarno. Dobesedno pa piše: »V oddelku tiskarne bo potrebno predvsem doseči daljše kose pri tiskanju, ker nas trgovina opozarja na velike izgube zaradi malih metraž«. Izgleda, da se v podjetju resno bavimo z mislijo o povečanju ali vsaj podaljšanju tiskarne. Kje, ne vem, zato pustimo to razvoju in času. Trenutno smo z delom dobro založeni, kar pa še ni zagotovilo, da bo tako tudi dalje.

nadaljevanje

Tkanje vzame v celotnem tehnološkem procesu izdelave surove tkanine največ časa. Iz tega vidimo, zakaj morajo biti vsa pripravljala dela res dobro izvršena.

Poglejmo, na kaj vse mora tkalka paziti, da ne pride do napak v tkanini oziroma kakšne napake se pojavljajo v tkaninah in povzročajo manj vredno tkanino.

Najpogostejše so manjkajoče niti po osnovi, redke in goste proge po votku, žagasti krajec, dvojne niti v ničalnici in mreže. Poleg tega pa se pojavlja tudi nepravilni material, ko tkalka vpelje namesto manjka-

joče niti npr. bombažno nit, pravilno pa bi bilo laneno. Vse navedene napake so vidne že v surovi tkanini, še bolj pa se pokažejo, ko je tkanina barvana.

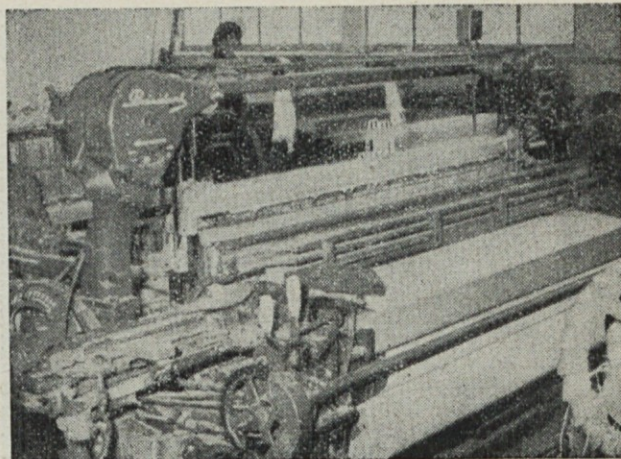
Z malo več vestnosti pri delu bi tkalke lahko preprečile precejšnji del teh napak in sicer na ta način, da bi pazile na pretirne osnovnih niti. Kjer se taka napaka naredi, je treba niti izparati. Isto velja tudi, če nastane v tkanini mreža. Veliko več paznje je treba posvetiti pravilnemu popuščanju regulatorja, da ne nastajajo redke in goste proge po votku. V primeru, da v osnovi manjka ena nit, se jo mora nadomestiti z isto številko preje in istim materialom, da se nam ne pozna v tkanini črta.

Danes se postavlja tudi vprašanje krajev tkanine. Ti morajo biti ravni in ne žagasti, kar kviri izgled tkanine. Da dosežemo lepe kraje mora biti votek pravilno navit, da lepo leži v čolničku, da je pravilno vpeljan v vodila in da ni premalo ali preveč napet. Poleg tega pa povzročajo slabe kraje nepravilni udarci, slabo in nepravilno nameščeni razpenjalci, slabo snovane — ekscentrično navite — osnove, ter nepravilno nastavljeni stranski koluti osnovnega valja.

Poleg omenjenih napak imamo še oljnate madeže, ki nastajajo zaradi tega, če so stroji čez mero mazani, če niso očiščena piker vretena in čolničkove skrinjice.

Zaradi izredno majhnega manipulacijskega prostora je zelo otežkočen notranji transport, skladiščenje surovih tkanin, kakor tudi rezervnih osnov. Razumljivo je, da nam to nalaga skrb, kako bomo ravnali z materialom in tkaninami, da ne bomo povzročili mazanje in trganje osnov kakor tudi tkanin in s tem slabšali kvaliteto naših izdelkov. Za izboljšanje kvalitete se je izdelal tudi pravilnik o kvaliteti, ki naj bi urejal odnos zaposlenih do kvalitete v proizvodnem procesu. Pravilnik o kvaliteti ima namen stalno in ne kampanjsko vzpodbujati k boljšemu delu in s tem v zvezi seveda tudi k boljši kvaliteti.

Povečane kapacitete bodo prinesle nove probleme predvsem v pomanjkanju prostorov, vendar bomo mo-

Prvi metri tkanine iz novih »President« statev

rali to reševati v okviru obstoječih pogojev, dokler ne bo možnosti za morebitno novogradnjo, ki naj bi rešila problem obratnih prostorov ter boljše ureditve tehnološkega procesa in notranjega transporta.

V naši enoti obstaja še en problem in to je čiščenje surovih tkanin. Ta oddelek bo povečani proizvodnji težko sledil, da bi vse tkanine res lepo očistil, odstranil napake, katere se da odpraviti in klasificiral tkanine z ozirom na kvaliteto. Naloga tkalk naj bo vsled tega, da med tkanjem in pri snemanju kosa porežejo vse niti in s tem olajšajo delo čistilnici. Kajti v obratnem primeru bo potrebno povečati število čistilk, kar pa bo vse v breme osebnih dohodkov ekonomske enote, oziroma tudi posameznika.

Namen članka je bil opozoriti na napake, ki vplivajo na kvaliteto surovih tkanin in s tem prikazati, da so za dobro kvaliteto odločilne vse faze dela in ne samo delo tkalke.

S pravilnim odnosom do dela bomo lahko dosegli lepše rezultate v kvaliteti in produktivnosti, kar je naš skupni cilj in tega moramo doseči. Na ta način bomo dobro ime našega podjetja še izboljšali in s tem dali pogoje za uspešen plasman naših izdelkov na domačem in tujem tržišču.

c-j.

Januarja meseca je stopil v veljavo pravilnik o normah. Normirana so sedaj vsa delovna mesta, razen malenkostnih izjem tam, kjer je značaj dela tak, da bi bilo to nesmiselno. Po teh kriterijih je bil že tudi izvršen prvi obračun osebnih dohodkov. Kljub temu,

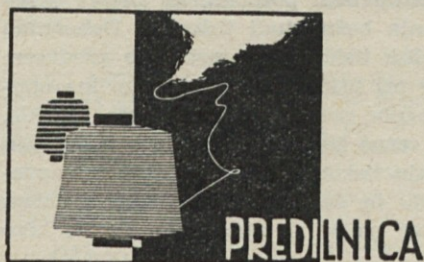

Konfekcija zapušča svoj rojstni kraj — barako

da je bilo in moralo biti vsakemu jasno, da so s tem trenutkom zaslužki predvsem odvisni od učinka posameznika, je bilo ob izplačilu precej negotovanja. Pa še vrednost točke je bila nizka, ker se je ugotavljala še po starih merilih z ozirom na vrednost proizvodnje po lastni ceni. Lahko trdim, da norme res niso nizke in lahko dosegljive. Postavljene so na tako izkoriščenje, kot v ostalih obratih podjetja, kjer so že leta in leta uvedene. In prav je tako, kajti precej smo povečali delovno silo, rezultati pa še niso temu primerni. Produktivnost moramo približati ostalim bolj organiziranim obratom. Konfekcija mora postati enakovreden partner, ne pa oddelek za dela manj zmožne v podjetju, kot to še marsikdo pojmuje. Če je bil nekdo premeščen iz zdravstvenih razlogov v konfekcijo, naj se zaveda, da ni bil premeščen zato, da bi manj delal, pač pa zato, ker so tu neprimerno boljši delovni pogoji. To vsekakor blagodejno vpliva na delavčevo občutje in zdravje. Več pa — strogo vzeto — nadalje ne moremo dopuščati.

Zato naj ima vsakdo pred očmi, da je norma odslej merilo prizadevnosti posameznika. Lepe besede imajo žal le trenutni, nekajdnevni učinek. Vem, da je v začetku težko preiti iz lagodnega v diktirani tempo dela. Toda ne bo šlo drugače. Ta novost v našem obratu je stara drugod že desetletja. In kjer jo že toliko časa uporabljajo, se je že tudi tako ukoreninila, da si dela po starem sploh ne morejo več predstavljati. Vem, da bo tako tudi pri nas.

J.

V mesecu februarju je Centralni delavski svet sprejel pravilnik o kvaliteti za posamezne ekonomske enote. Obračunali se bodo odbitki za slabo kvaliteto izdelkov, oziroma polizdelkov na tistih delovnih mestih, kjer so za slabo kvaliteto subjektivni vzroki. Torej tam, kjer lahko delavec na tistem mestu ali mojster tistega oddelka odločilno vpliva na poboljšanje kvalitete z večjim prizadevanjem, pozornostjo in skrbnostjo. Ta pravilnik bo torej stimuliral delavce na vseh kontroliranih delovnih mestih, ki so važni za kvaliteto finalnega proizvoda s tem, da bo za nekvalitetno delo plačeval določen procent od mesečnega osebnega dohodka, odvisen seveda samo od kvalitete njegovega vsakodnevnega dela. Ta odbitek v denarju se bo zbiral v rezervnem skladu ekonomske enote. S tem bodo delavci sami nekaj prispevali za kazni, ki jo plačuje ekonomska enota za slabo kvaliteto svojih izdelkov. Te kazni seveda ne bodo tako visoke, da bi bistveno okrnile delavčeve osebne prejemke, saj končno to tudi ni namen. Namen je v glavnem, da vestni, pridni in marljivi delavci pozitivno vplivajo na svoje

sodelavce, ki jim je kvaliteta dela bolj majhna skrb. S svojim zgledom in z ukrepi katere bodo uporabili pri prevzgoji, bodo dosegli več, kot pa katerakoli denarna ali disciplinska kazen. To bo takorekoč nekaka kolektivna vzgoja ali pravzaprav kolektivna prevzgoja.

V predilnici je zajel novi pravilnik naslednja delovna mesta: ročni mikači, karderji, vlačači na česalnih strojih, previjalke v motovilnici. Vsi ti so vezani na svoj, individualni pravilnik o kvaliteti njihovega dela. Mojstri, pomočnika mojstrov ter predelavka v mokri predilnici pa so vezani na procent odstopanja številke posameznih prej oziroma partij, ki jih izračunajo v fizikalnem preizkuševališču na temelju vsakodnevnih preizkusov prej. Obratovodji se obračuna odbitek za kvaliteto glede na vsoto, ki jo plača cela ekonomska enota predilnica za prejo slabe kvalitete na osnovi mesečnega poročila o kvaliteti prej, ki ga pripravi fizikalno preizkuševališče.

Tako so torej vsi delavci na teh delovnih mestih zainteresirani, da delajo kvalitetno, saj se posledice njihovega slabega dela ne dajo odpraviti kar tako in zaradi njih ne trpi samo naša ekonomska enota, ampak pride taka preja tudi na statve, kjer se prav dobro odčitujejo naše napake. Izdelano tkanino iz take preje ne moremo več uvrstiti v prvorazredno robo. Izredno velik ugled in zaupanje, ki ga uživa naše podjetje pa zahtevata, da se vsak trudi z vsemi močmi, da ta ugled s svojimi kvalitetnimi izdelki tudi opravičimo in da s potrošniku nudimo za njegov denar najboljše, kar premoremo. Če se bomo tega vsi zavedali, se nam ne bo težko še malo potruditi, zavedajoč se, da ni to le za nas, temveč za vso našo skupnost.

ves zmetani premog je bilo treba naslednje dni ponovno naložiti na traktor ali vagončke in ga pripeljati v bližino kotlarne. Sedaj pa pomislite, koliko dela je bilo pri tem in v takem mrazu. Dnevno smo porabili tudi preko 30 ton premoga.

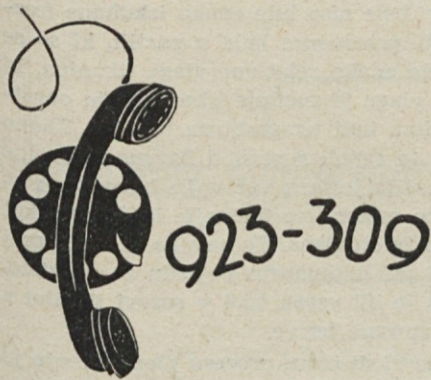
Zaradi preureditve enega kotla na avtomatsko kurjenje imamo sedaj v kotlarni zelo malo prostora za premog. Vse je treba voziti sproti — in to podnevi in ponoči, pa čeprav tudi ošpičene prekle padajo. Posebne muke pa so pri odstranjevanju leša. Ta namreč pada skozi rešetko v posebno korito na kolesčkih. Dva možka ga morata s kavli vleči, dva pa od zadaj porivati, kadar je korito polno. To je silno nezdravo in neprijetno delo. Kot v srednjem veku.

Tudi pri lokomotivi ni vse tako, kot si marsikdo predstavlja. Je že tako narejeno, bi dejal, kot nalašč, da se ljudje »fest matrajo«. Poglejmo. Premog zmečemo iz vagona na kup ob progi. Pozneje ga je treba naložiti na traktor, da ga pripelje k lokomotivi. Od tu se premeče na prvi oder, nato pa še višje na ploščo, da ga lahko kurjač doseže. Torej najmanj petkratno premetavanje. V mesecu in pol smo porabili 80 vagonov premoga. Si predstavljate, koliko kilogramov je bilo treba premetati z lopato?

Zato si tako želimo nove kotlarne, da bodo pogoji dela vredni človeka. Kako bo lepo in prav, ko bo premog spravljen v šupi na suhem. Od tu ga bo tekoči trak ali slonček nosil v bunker in po elevatorju dalje v peč. Nič več se ne bo premog izgubljal med gramozom, zemljo in travo. Ne bo se nam treba bati zim, ker bomo kurili s suhim premogom, ki bo gorel kot smola. In pare bo enkrat dovolj.

Rad bi poznal tiste, ki nasprotujejo gradnji kotlarne. Samo za en dan bi jih povabil porivati vagončke pri 24° pod ničlo. Vem, da bi takoj vsak dejal: kar hitro gradite kotlarno!

Edi

Zakaj novo kotlarno?

Letošnjo zimo smo pošteno občutili. Vajeni lepih zim, nanjo nismo bili dovolj pripravljeni. Predvsem nam je zmanjkalo premoga. Bali smo se prevelikih zalog zaradi neizkoriščenega denarja, pa tudi na svoji vrednoti mnogo izgubi na dežju in soncu.

Prvič se je zgodilo, da so zaloge starega premoga popolnoma pošle. Še tisti prah pod bezgom je bil zelo iskan. Sele 21. januarja so pričeli prihajati vagoni v večjem številu. Bil pa je tiste dni strupen mraz in premog na vagonih popolnoma zmrznjen. Vsega je bilo treba odkopati tako, kot pesek v kamnolomu. Takrat so torej pričele dobave prihajati v redu. Včasih je bilo toliko vagonov, da so segali od lokomotive pa do spomenika. Pri tem pa so nastale nove težave, kajti

Uprava

Kako in kje bomo letovali

Približuje se čas, ko se bo treba odločiti, kje prebiti dopust. No, članom našega kolektiva ni potrebno razmišljati in iskati, kje bodo preživel svoj letni dopust, saj imamo dva počitniška domova, ki naj služita prvenstveno članom kolektiva. V ta namen sta bila tudi zgrajena. Sleherni je potreben oddiha in razvedrila, kar je za zdravje in nadaljnje delo nujno. Dom na Mali planini je skozi vse leto oskrbovan in imamo možnost izkoriščati svoj dopust v zimskem, kakor tudi poletnem času. Pozimi je lepo predvsem za tiste, ki imajo veselje do smučanja, ker se lahko tudi športno izživljajo.

Dom v Umagu posluje samo v poletnih mesecih, ko je čas kopanja. Upravni odbor za počitniške domove je sklenil, da se v tem letu počitniški dom odpre

19. maja in bo odprt do 15. septembra. Če bo pa vreme ugodno in če bo dovolj interesentov, se pa podaljša do 1. X. 1963. Prijave se bodo sprejemale v pisarni menze od 15. marca do 17. aprila 1963. Pozivamo vse tiste, ki imajo namen letovati v naših domovih, da se zanesljivo prijavijo v tem času, ker se bodo potem preostale kapacitete oddale drugim interesentom.

— Pri prijavi je potrebno vplačati akontacijo in sicer v višini 2000 din na osebo. V primeru, da se prijavljenec ne drži določenega roka, mu akontacija zapade. Opravičljiv razlog je samo službena zadržanost in bolezen.

— Izmene v Umagu bodo ob nedeljah in sicer po starem voznem redu z lastnim avtobusom. Odhod iz Jarš bo ob 5. uri zjutraj, povratek iz Umaga pa ob 17. uri. Postanek je samo v Postojni po 20 minut v obeh smereh. Ob dnevih menjave bo prevoz samo za tiste člane kolektiva, ki bodo uživali dopust v počitniškem domu. Možnost prevoza imajo tudi drugi člani kolektiva, ki gredo na izlet, samo v tem primeru, če ni avtobus zaseden od dopustnikov.

— Cena penzionu bo enaka skozi vso sezono. Predvideva se 600 din na dan za člane kolektiva in njih ožje svojce, ki jih član kolektiva preživlja. Isto ugodnost imajo tudi naši upokoјenci brez svojcev. To je znižana cena, sicer je dejanska precej višja. Za otroke do 12. leta starosti se bo zaračunavala polovična cena, do treh let starosti pa samo v primeru, če prejemajo polovični obrok hrane.

— Vožnja za člane kolektiva in njih svojce, ki uživajo ugodnost pri penzionu bo znašala 600 din, za tuje goste pa 1200 din v obe smeri. Za otroke do 12 let se vožnja ne zaračunava, niso pa upravičeni do sedeža.

— Koriščenje odmora z znižanim penzionom po 600 din bo dovoljeno samo do največ 14 dni. Kdor pa bo želel prebiti dalj časa, bo plačal polno ceno.

Poslužujte se teh ugodnosti in si privoščiti po celetnem delu prepotrebni oddih.

Nakaj o barvanju tkanin na foulardu

V letu 1961 je bil v našem podjetju nabavljen in seveda tudi montiran stroj za barvanje tkanin, ki se imenuje foulard. O tem ste morda že brali, vendar bi rad vsaj nekaj več napisal o njem, oziroma o njegovi uporabi. Celoten proces plemenitenja tkanin na foulardu ni tako enostaven. Surovo tkanino se mora predhodno dobro iskuhati in posušiti. To sta prvi dve fazi dela, ki omogočata hidrofilnost tkanine, oziroma dobro vpijanje barvne raztopine pri poznejši obdelavi. Da to dosežemo, dodajamo izkuhalni raztopini dobra

Naš dom na Mali planini. Kdaj ste zadnjič prestopili njegov prag?

namakalna sredstva. Tu se mora paziti, da so vse bale, katere se izkuhavajo enako hidrofilne, kajti s tem se izognemo neegalnosti izbarvanih bal v posameznih partijah. Prav tako se zahteva, da so vse bale pravilno suhe. Ko zapustijo sušilni stroj morajo imeti vsaj delno izenačeno relativno vlago.

Neegalnost posameznih izbarvanih bal se pokaže po končni obdelavi. Ta napaka lahko izvira iz prvih dveh faz in sicer: bale niso bile enako izkuhane (različna hidrofilnost), posamezne bale v partiji, ki so se klocale, niso imele enake relativne vlage (tkanina, ki je vsebovala več vlage je svetleje izbarvana in obratno). Velik vpliv ima tudi temperatura tkanine. Znano je namreč, da le ta regulira prehod barvne raztopine na tkanino. Čim višja je, tem več vpije barvne raztopine. Taka bala bo razumljivo temnejše izbarvana, kot druga, ki se kloca že ohlajena. Ta napaka je res komaj vidna, vendar jo pri natančnem pogledu že opazimo. Ni izključeno, da je bil vzrok tudi v surovi tkanini z različno nianso naravne barve.

Tretja faza, ki sledi temu procesu plemenitenja je klocanje. Foulard je grajen za obdelavo tkanin s širino do 120 cm, kar ustreza našim športnim in šotorskim platnom, zadnje čase tudi tkaninam iz mešanice lanu in sintetičnih vlaken, ki se klocajo z reaktivnimi barvili. Za barvanje platna uporabljamo pri nas običajno le indanthrenska barvila z oznako Coloisol. Posebno izdelana barvila, ki so primerna za barvanje po tem postopku, morajo biti fino mleta. Le-ta se kot pigment (v vodi netopni obliki) nanese na tkanino, katero vodo dajemo skozi foulard. To fazo imenujemo klocanje.

Sledi četrta faza, kjer se nanešeni pigment razvije in sicer tako, da se ga najprej reducira oziroma spremeni v vodotopno obliko. Pri tem barvilo še globlje prodre v medmicelarne prostore vlakna, kjer ga oksidiramo nazaj v vodo netopno obliko.

Ta način barvanja se imenuje tudi Pad-Jig ali diskontinuirni postopek, ki je rentabilen le za barvanje

večjih količin istega barvnega tona. Barvanje manjših partij vodi do prevelikih izgub na barvilu, ker je ostanek kloc flote praktično neuporabljiv in se ga zavrže. Cena za kilogram takega barvila ni majhna, saj variira okrog 20 000 din. Če zavržemo 40 litrov te flote, ki je vsebovala 70 gr/l barvila znese 56 000 din.

Odlika barvanja po tem postopku je dobro prebarvanje tkanine in egalnost izbarvanja, kar je težko doseči pri barvanju na jiggro.

V. P.

POPRAVEK

V prejšnji številki »Konoplana« sta v prispevku »Čemu kondenzatorji« nastali dve neljubi pomoti. V sedmem odstavku in v nadaljevanju je omenjena kratica k VA rh in v oklepaju podano pojasnilo: kilovatamper — reaktivna ura. To pa ni prav.

Pravilno se glasi: kilovoltamper — reaktivna ura.

Prav tako je nastala napaka v enajstem odstavku in sicer v drugem stavku: »Te so namreč pri cos fi = 0,9 27 krat manjše...

Pravilno pa je 2,7 krat manjše.

Uredništvo

Spored kina »Induplati« Jarše

16. — 17. III. 1963 »1000 OČI DR. MABUZZEA«, nemški film. Režija: Fritz Lang. Igrajo: Dawn Addams, Peter Van Eyck. Kriminalni film.

23. — 24. III. 1963 »NOČNI IZLET«, slovenski film. Režija: Mirko Grabler. Igrajo: Špela Rozin, Primož Rode. Tragedija.

30. — 31. III. 1963 »DEKLIŠKA POMLAD«, sovjetski barvni film v cinemascope. Režija: Benjamin Dorfman. Igrajo: Mira Kolicova, Lev Baraškov. Balet.

6. — 7. IV. 1963 »PONOS IN STRAST«, ameriški film na širokem platnu in v barvah. Igrajo: Cary Grant, Frank Sinatra, Sophia Loren. Pustolovski.

13. — 14. IV. 1963 »MLADOLETNICE«, italijanski film. Režija: Alberto Lattuada. Igrajo: Katherine Spaak, Jean Sorel. Ljubezenski.

Personalne izpremembe

Vstopi:

1. Matilda Hribar, šivilja v konfekciji, vstopila dne 28. 1. 1963,
2. Kosmatin Marinka, šivilja v konfekciji, vstopila dne 28. 1. 1963,
3. Zupin Anica, previjanje mokre preje v predena, vstopila dne 28. 1. 1963,
4. Žibert Otilija, tkalka, vstopila dne 28. 1. 1963,
5. Ivanjko Štefka, delavka v skladišču gotovega blaga, vstopila 4. 2. 1963,
6. Urbanija Karolina, delavka v skladišču gotovega blaga, vstopila dne 4. 2. 1963,
7. Sušan Ivanja, previjalka, vstopila dne 6. 2. 1963,
8. Trnar Ana, previjalka preje, vstopila dne 8. 2. 1963,
9. Balažič Stanko, dvoriščni delavec, vstopil dne 27. 2. 1963,
10. Ing. Verhovec Franc, tekstilni inženir, vstopil dne 21. 2. 1963,
11. Knap Jože, ključavničar, vstopil dne 13. 2. 1963,
12. Niederwanger Jože, ključavničar, vstopil dne 15. 2. 1963,
13. Koncilja Janez, ključavničar — pom. tkal. mojstra, vstopil dne 18. 2. 1963,
14. Stanešič Mirko, dvoriščni in transportni delavec, vstopil dne 20. 2. 1963.

Izstopi:

1. Dvornik Jože, dvoriščni in transportni delavec, samovoljno zapustil delo dne 22. 1. 1963,
2. Starič Pavla, mokra predica, samovoljno zapustila delo dne 22. 1. 1963,
3. Šišmanovič Života, dvoriščni in transportni delavec, izstopil na podlagi lastne odpovedi dne 26. 1. 1963,
4. Gregorc Pavla, tkalka, izstopila zaradi upokojitve dne 9. 2. 1963,
5. Ivanka Sršen, šivilja v konfekciji, izstopila zaradi upokojitve dne 13. 2. 1963,
6. Osolnik Ciril, delavec v oplemenitilnici, izstopil dne 14. 2. 1963, na podlagi lastne odpovedi.

Poročili so se:

1. Štorman Ana, previjalka, poročena Ložar,
2. Zaveršnik Ana, tkalka, poročena Mirkovič.

Za smeh in zazvedrilo

CVETKE OB SPREJEMANJU BILANCE

Na Trojane smo se peljali z našim avtobusom. V Prevojah je crknil. To je Edi med razpravo dobro izkoristil:

V kakšnem času pravite, da se mora statev izplačati?

Navadna statev v 20 letih, avtomat pa še prej.

Kaj pa avtomobil?

Za podjetje kar v dveh letih.

Fino. Avtobus imamo že več kot pet let...

No, tile rezultati, kako bi rekel, so še kar v redu. Ampak, p-rmejdevet, kako pa to, da pri meni doma krivulja kar naprej raste.

Počakaj, da boš starejši, pripomni Kristijan, pa boš videl, kako ti bo padla... in noben standard ti jo ne bo več dvignil!

Konfekcija je bila lani še v povojih, v plenica, pravi direktor. Sedaj, ko smo jo odstavili od mleka, bomo tudi od nje zahtevali čedalje več...

Dobro, zabrunda Janko, proč z radensko! Vina gor!

Nekdo je vprašal, zakaj prodamo v Bosni tako malo blaga.

Komercialni je odgovoril, da je tam še slaba kupna moč, razen v industrijskih centrih.

Zaključek pa je dal Edi:

Res je tovariši. Tam sem bil pri vojaki in vem, kako so še zaostali. Vse je leseno. Voz, kolesa, štanga, voli...

Za »popoldanski del« zasedanja sta skrbela Edi in Tone. Ko sta povedala vsak svojih 50 vicev se je Tone obrnil k direktorju in zaključil:

No, tovariši, dopoldne ste nas vi farbali, sedaj vas pa mi!

»Ne, nisem za elektronske možgane«, pravi Edi med razpravo o sodelovanju z Duplico. »Ta denar porabimo raje za kotlarno. Že tako ne vem, če bo kaj. Delavci Slovenija ceste so pobrali karjole in lpate ter odšli.«

»Aha, zdaj pa vem, zakaj so nam manjkale lopate ob inventuri,« se oglasi nekdo.

»Vidiš, vidiš Edi«, povzame Tone. »S temi možgani bi pa precizno izračunali, kateri lopov jih je stisnil.«

MED MOJSTRI

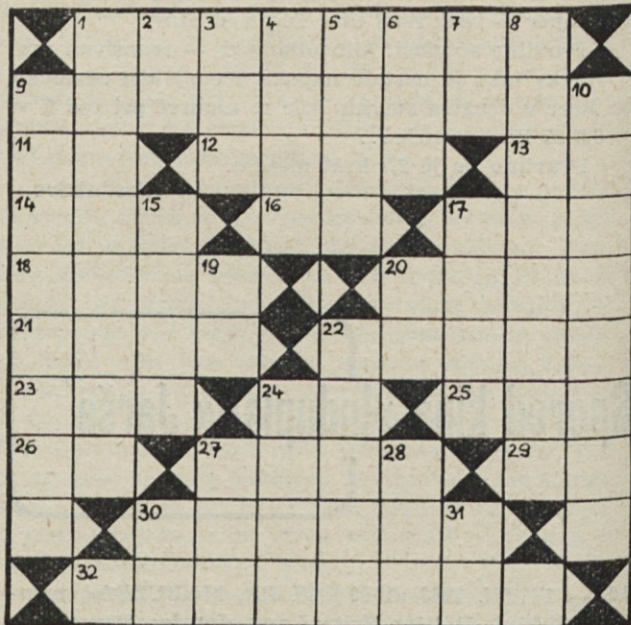
Mojster iz mokre prihiti precej nasršen v pripravljalnico:

Zakaj pa mi pošiljaš tako hudičevo zanič sedmico v sukanje?

Zato, ker sem od tebe še bolj hudičevo zanič dobil!

Križanka

Vodoravno: 1. pazljiva, 9. obrat »Induplati«, 11. kitajski priimek, 12. tovarna alkoholnih pijač, 13. števnik, 14. žensko ime, 16. dva enaka samoglasnika, 17. ime operne pevke Ondine, 18. sorodnica, 20. slog, 21. Grški bog ljubezni, 22. italijansko mesto v pokrajini Salerno, 23. tisti, ki ne more govoriti, 24. dva različna soglasnika, 25. spoj, 26. avtomobilska oznaka — Knin, 27. stara površinska mera, 29. nikalnica, 30. južno sadje, 32. lahko poletno blago.

Navpično: 1. prikladen, 2. izraz pri kartah, 3. žensko ime, 4. lepa hiša, 5. ime slovenske pisateljice Vašketove, 6. spodnji del posode, 7. nikalnica, 8. varilni plin, 9. steklenica, 10. gospodarstvenik, 15. del molekule, 17. moško ime, 19. igralna karta, 20. avtomobilska oznaka Sombora, 22. poleti, napredki, 24. norec, 27. tisto, 28. loščilo, 30. ploskovna mera, 31. avtomobilska oznaka Sarajeva.

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. Lanacryl, 8. Avar, 9. Teo, 10. silos, 11. SP, 12. Ozon, 13. V, a, 14. AG, 15. red, 17. K, 18. Anorak, 21. as, 23. epoha, 24. Rim, 26. anal, 27. priprava.

REBUS

